СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ...НИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 298. Джерзи Сіти, Н. Дж., субота, 22. грудня, 1928. VOL. XXXVI. No. 298. Jersey City, N. J., Saturday, December 22, 1928. THREE CENTS.

ОПОЗИЦІЯ ПРОТИ НОВИХ КРУЖЛЯКІВ ЗРОСТАЄ

СЕНАТ ВІДКЛАДАЄ СПРАВУ КРУЖЛЯКІВ І ДОГОВОРУ КЕЛОГА. БУДУТЬ ДЕБАТУВАТИ НАД НИМИ ПО СВЯТАХ.

ВАШИНҐТОН, 20. грудня. — Сенаторови Борі вдалося відложити дві пекучі справи: ратифікацію договору Келога і згоду на будову нових кружляків, бо так, як справи стоять тепер, то тяжко, щоби вони перейшли. Сенат поділився. Ті, що за договором, є у великім числі проти будови нових кружляків, а ті, що за кружляками, спиняють ратифікацію договору, домагаючися застережень.

БИЗНЕСМЕНИ ЗА ЗМІНОЮ КАЛЕНДАРЯ.

ХОЧУТЬ ЗАВЕСТИ РІК З 13 МІСЯЦЯМИ, А МІСЯЦЬ З ЧОТИРМА ТИЖНЯМИ.

ВАШИНҐТОН, 20. грудня. — Перед Комітетом для справ заграничних явилися сьогодня Джордж Е. Робертс, заступник президента Нешинал Сити Бенк ов Ню Йорк, і Джордж Істмен з Кодак Компані, щоби поперти резолюцію Портера в справі заведення в Злучених Державах нового календаря з 13 місяцями. Оба бизнесмени заявили, що багато фірм вже такий календар завели, та що саме 1929 рік найкраще надається до такої реформи. Заразом вказали користи з такої зміни, як і відповіди соток великих фірм, що домагаються такої реформи.

ЗАБЕЗПЕЧУЄ РОБІТНИКІВ.

ІСТМЕН СКЛАДАЄ $6,500,000 ЯК ПРЕМІЮ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА СТАРІСТЬ СВОЇХ РОБІТНИКІВ.

НЮ ЙОРК, 20. грудня. — Компанія Істмен-Кодак заключила з Метрополитен Лайф Іншурекс Компані умову, якою перевела новий рід забезпечення для своїх 20,000 робітників. Забезпечення на старість буде відноситися до чоловиків, що покінчили 65 літ життя, а жінки 60 літ. Компанія заплатила з місця $6,500,000, а дальші річні премії, що будуть виносити около $300,000, будуть платити робітники і компанія по половині.

Кромі того компанія наділила робітників дивидендами, призначуючи на ту ціль $3,250,000.

СТАРІ ГОТЕЛІ НЕ ОПЛАЧУЮТЬСЯ.

ПЕРЕМІНЮЮТЬ ЇХ НА ХМАРОДЕРИ.

НЮ ЙОРК, 20. грудня. — Загально відомий, першоклясний готель Валдорф-Асторія при 5-тій Евені продано інжінірному Бетлегемському підприємству за суму $20,000,000. Підприємство той готель збурить, а на його місце виставить хмародер, високий на 50 поверхів, призначений для офісів.

Менаджер готелю каже, що готель не оплачувався через великі податки. А до того готель розлогий і має повно непотрібних коридорів, а все те в теперішних часах непотрібний люксус. Власники Валдорф-Асторії думають побудувати новий готель більш практично й економічно, так, щоби була використана кожда пядь землі.

МАФІЯ ГРОЗИТЬ.

СВІДКИ БОЯТЬСЯ СВІДЧИТИ І НЕ ЯВЛЯЮТЬСЯ НА РОЗПРАВІ.

ШИКАГО, 20. грудня. — Бандити не допускають до засуду Анджела Петітті і Андра і Тоні Капеляно за пірвання малого Били Раніері. Злочинці мають піти на електричне крісло. Їх спільники вже зглядили зі світа одного зі свідків, а тепер відгрожуються другим, що забють їм діти і їх самих, коли будуть свідчити проти обвинувачених.

Такі самі погрози дістав суддя, коли зважиться засудити бандитів.

Андру Капеляно, фармер, у котрого переховували бандити малого Раніері, зізнав, що вони примусили його мовчати, бо заявили, що забють його і його діти, як він їх зрадить.

МЕЛОН БОРОНИТЬСЯ.

АЛЕ ЗБУВАЄ МОВЧКИ $65,000,000, ЩО ЇХ ГОТОВИЙ ЗВЕРНУТИ СТАЛЕВИМ КОРПОРАЦІЯМ.

ВАШИНҐТОН, 20. грудня. — Секретар скарбу Мелон подає, що посол Гарнер цілком зле поінформований про буджет, бо стейтмент виготовила буджетова комісія, а не він. До того Мелон певний, що буде сього року надвишка, а не дефіцит. У своїй відповіди не згадує він одначе нічого за ті грубі міліони, що він їх хоче звернути сталевим корпораціям, проти чого саме виступив Гарнер.

СКІЛЬКИ ВИНЕН СВІТ АМЕРИЦІ?

НІ МЕНШЕ НІ БІЛЬШЕ, А $26,000,000,000.

НЮ ЙОРК, 20. грудня. — На Конференції Міжнародних Фінансів подав д-р Макс Вінклер, що Злучені Держави мають за границею ульокованих 26 біліонів (міліярдів) долярів. Кромі того позичає Америка иншим державам кождого року нових два міліярди. І тільки тому зростає її добробут, бо инші держави мають чим їй платити.

ХОРОБА РАКА ЗРОСТАЄ.

Є НА ДРУГІМ МІСЦІ ЩОДО СМЕРТНОСТИ.

ВАШИНҐТОН, 20. грудня. — В 1927 році було в Злучених Державах 1,236,949 случаїв смерти. Процентово вмерло за сей рік найменше людей за всі літа від 1900 року. На рака померло в тім році 103,578 людей, коли в 1926 р. померло на ту хоробу 99,833 людей. Найбільше людей померло на серцеву хоробу, а по ній приходить хороба рака.

ХОРОБИ ВІД РАДУ.

ВАШИНҐТОН, 20. грудня. — 75 учених радить над тим, як забезпечити робітників при радови від затроєння.

САЛЬОМЕЯ КРУШЕЛЬНИЦЬКА ПРИБУДЕ ДО АМЕРИКИ.

Сальомея Крушельницька, котра відбуває під ту пору концертове турне в Італії, прибуде по зимовім сезоні до Америки, щоби співати для Columbia Gramophon Co. в Ню Йорку.

Українські товариства, які хотілиб мати п. Крушельницьку на своїх концертах, можуть порозумітися в тій справі з її братом п. Володимиром Крушельницьким: 316 E. 6th St., New York, N. Y.

ПОДРУЖНИЙ „ТРИКУТНИК".

В селі Винцентів, грубецького повіту, розігралася кривава трагедія на тлі подружньої зради. Господар і торговець Антін Кравчик довідався, що його молода жінка Маріяна жиє в дуже близьких зносинах з молодим господарем Станиславом Клінком. Одного вечора застав їх разом у кімнаті. Непритомний з задрости застрілив Клінка, свою жінку, а відтак сам поповнив самогубство.

РОБОТА ТРАКТОРНИХ КОЛЬОН УКРРАДГОСПОБЄДНАННЯ.

Колеґія Наркомзема вислухала доповідь про наслідки роботи тракторних кольон Укррадгоспобєднання. Тракторна стація радгоспу ім. Шевченка на Одещині обслуговує тепер 26 сіл із загальною площею 24,000 гектарів ріллі. Цього року, при загальному невроджаї, в окрузі на землях, що їх обробляла стація, урожай утроє більший, ніж середній урожай у всьому районі. Першу спробу з роботою тракторних кольон на Правобережжі зробила Бердичівська округа. Радгосп Титусівка зорганізував тракторну кольону й обробив около 350 селянських дворів. Посіви на оцих землях були найкращі в окрузі.

„ПРОТИРУМУНСЬКА ПРОПАҐАНДА НА БУКОВИНІ".

„Універсул" помістив під повищою назвою статтю слідуючого змісту: „Одним із наслідків нашої політики супроти етнічних меньшостей є становище соціялістів Українців на Буковині". „На других зборах, що відбулися в Глібоці в салі Польського Дому, накинулись Ізидор Лупуляк, Іван Стасюк, ред. українського часопису „Боротьба", Лев Рупташ та кількох українських селян на державну організацію Румунії. Гандюк, колишній учитель, причитав резолюцію, в котрій жадають: Негайне знесення румунських шкіл у повітах, де є мішане населення та оснування українських народніх шкіл з українською викладовою мовою, а румунську мову хай викладають у тім самім відношенню, як це було під австрійським правлінням". „Ось до чого дійшли ми — кричить „Універсул" — з причини недостачі одноцільної та сильної політики в справі меньшин. Агітатори меньшостей на Буковині думають, що прийшла догідна хвиля, щоб розвинути інтензивну пропаґанду по містах та селах проти вищих інтересів румунської держави, тільки тому, що нема ні цензури ні стану облоги".

Отже для Румунів жадання українського населення є противдержавною пропаґандою й тому давай завести знова стан облоги.

РОЗВЯЗАННЯ „ЛУГІВ" У СТАНИСЛАВІВЩИНІ.

Воєвода Наконечніков-Клюковський розвязав у станиславівськім воєвідстві „Луги" в селах: Вовчинці, Сапогові, Викторові, Станиславові-Колонії, Єзуполі, Потоці, Помонятах, Жовчеві, Колоколині, Григорові, Жабю та Петриловім. „Сокіл" розвязано в Живачеві та Турю.

ОРИҐІНАЛЬНИЙ СТРАЙК.

У столиці індійського міста, де панує маґараджа Мірадж, уже тиждень 4,000 селян лежать на землі перед палатою. Є це знак протесту проти надмірних податків. Але вони не постять. Їх годують приятелі та свояки, що приносять їм харч двічі в день. Маґараджа не дав себе досі зворушити благаннями демонстрантів. Але вони не рухаються. Двічі маґараджа приказав селянам, щоби вони пішли геть, але їхні провідники відповіли, що будуть лежати хрестом на землі досі, доки податки не будуть зменшені або вони не... вмруть.

ТИЖДЕНЬ ЧЕМНОСТИ В ЯПОНІЇ.

Японське міністерство шляхів проголосило на всіх залізницях оригінальний тиждень: тиждень чемности. Всі залізничні урядовці та робітники, від директорів до носіїв включно, мають підчас цього тижня поводитися виїмково чемно з пасажирами. Одночасно великі плякати на вулицях пригадували такий же обовязок чемности супроти залізничників.

КРІВАВІ ВЕСІЛЛЯ.

У селі Медведів (Дрогобиччина) парубок Сосяк на власнім весіллю постріляв у сварці двох своїх товаришів. — В Угринові (Станиславів) пробили смертельно ножем М. Дичаковського. — У Стрільчу (Городенка) на весіллю вбили 21-літнього Петра Гудиму і тяжко поранили двох инших гостей.

ЗАГАДОЧНА КРАДІЖ ДОКУМЕНТІВ.

З Букарешту доносять, що з державного архіву вкрадено незвичайно цікавий документ, а саме декларацію прилучення Банату до Румунії. Цей документ підписали члени Народної Ради Банату ще 1-го грудня 1918 р. Слідство проводиться в тайні, бо поширюється вістка, що документ вкрадено для політичної цілі й крадіж поповнив один визначний політик.

ДИВНА ПІМСТА.

Збіглий вязень з вязниці окружного суду в Бережанах, Станислав Олейнік, підпалив стирту пшениці, вартости 3,000 золотих, на фільварку Адама Тишковського в перемишлянськім повіті. Олейнік виконав підпал з пімсти, за присуд у бережанськім суді. В процесі обвинувачував його прокуратор Шольц, зять Тишковського.

НАПАД У ЛІСІ.

На поліцію в Конюхах біля Бережан зголосився купець Липа Сайф з Бережан, на якого в лісі між Конюхами й Дрищевом напали бандити й ограбували. Після нападу бандити сховалися в лісі.

„ЗАЛІЗНИЙ ҐУСТАВ" — КАБАРЕТОВОЮ ЗІРКОЮ.

Знаний берлінський візник Ґустав Гартман зробив на своїй їзді Берлін-Париж знаменитий інтерес. Із зароблених по дорозі грошей купив три таксівки, які вже від місяця курсують у Берліні. На днях „Залізного Ґустава" заанґажовано до одного з більших гамбурських кабаретів, а звідти на турне по цілій Німеччині.

ЧОРНЕ МОРЕ ЗАПАДАЄТЬСЯ

Вчені розсліджували причини майже постійних землетрусів на Кримі і взагалі на берегах Чорного моря. Допевнилися, що дно Чорного моря постійно обнижується, що є причиною потрясень його берегів.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ІНЖИНІР ПРО РОБОТИ НА ДНІПРЕЛЬСТАНІ.

До Одеси прибув з Дніпрельстану американський інжінір Еверi, що їде до Ню Йорку. 4 місяці тому Еверi прибув на Дніпрельстан і працював там як фахівець. За його керівництвом зірвано велику скелю на березі Дніпра. Дніпрельстан справив на Евері прекрасне враження. „Це одне з найбільших споруджень на цілу Европу, сказав про Дніпрельстан Евері. Я не маю сумніву, що гидроеликтростація буде закінчена в призначений реченець. Я дійшов до висновку, що радянські інжініри та робітники швидко засвоюють запропоновані їм нові методи американської техніки, застосовані тепер на Дніпрельстані. Дніпровське будівництво посилило інтерес до СРСР у Злучених Державах".

НОВИЙ РУМУНСЬКИЙ УРЯД, А УКРАЇНЦІ.

Під кличем за політичну демократію під ту пору була партія націонал-царанистів боротьбою проти уряду лібералів і завдяки цьому кличеви осягнула вона це, що великі шари трудящих Румунії піддержували царанистів у цій боротьбі. Використовуючи катастрофальну кризу господарчу в Румунії, вдалося царанистам при помочі заграничного впливу фінансового капіталу примусити уряд лібералів до димісії і перебрати владу у свої руки.

Одначе вже в короткому часі після, які покладали на царанистичний уряд легковірні буковинські Українці, завели. Справді знесено стан облоги на Буковині, але залишився він у Бесарабії, здовж кордону в ширині 15 кільометрів. Знесено цензуру в краю, але цензура загранична, яку найгірше відчували Українці Буковини й Бесарабії, а яка не допускає жадної заграничної української часописи, газети ні навіть письм, існує дальше.

Царанисти, перебравши владу, зарядили нові вибори, які відбулися 12. грудня ц. р. Щоби скріпити свої позиції, створили вони виборчий картель з ріжних партій і притягнули до нього навіть наймельші групки инших націй. Українська національна партія, яка зголосилася до цього картелю, і як лична „покірним Румунам", жадала для себе лиш один мандат, „щоби показати добру волю й готовість українського народу до співжиття з румунським народом", не одержала від царанистів ніякого мандату. Також українська секція румунської царанистичної партії одержала помимо протестів лише два місця на послів і одно на сенатора.

ВЕЛИКА ЕКСПЛЬОЗІЯ В ЛОНДОНІ

НА ЦІЛУ МИЛЮ ЗІРВАНА ВУЛИЦЯ. УШКОДЖЕНО СКЛЕПИ. 17 ОСІБ ТЯЖКО ПОКАЛІЧЕНО.

ЛОНДОН (Англія), 20. грудня. — Лондон пригадав собі сьогодня часи війни, коли його атакували ворожі літаки. Сталося щось подібне до вибуху бомб, скинутих з літака, коли вибухла головна газова рура під одною вулицею міста.

Один робітник вліз у канал, щоб очистити там повітря при допомозі спеціяльного електричного приладу. Не відомо, що там сталося під землею, але як тільки робітник вліз у канал, почувся страшний крик, а потім сильний вибух, що потряс навколо землею.

На цілу милю вибух зруйнував вулицю та ушкодив багато склепів. Робітник, що спустився був у канал, вискочив звідти й на нім горіла одежа. Хоч скоро погасили на нім огонь, всеж його так попарило, що довелося забрати до шпиталю, куди доставлені й инші покалічені вибухом люди. Вибух наніс міліонові страти.

ЯПОНІЯ ЗБІЛЬШУЄ УЗБРОЄННЯ.

ДЕРЖАВНИЙ БУДЖЕТ НА 1929 РІК ЗБІЛЬШИВСЯ МАЙЖЕ НА 44 МІЛІОНИ ЄН. ЗОКРЕМА ВЕЛИКЕ ЗБІЛЬШЕННЯ НА ФЛЬОТУ И АРМІЮ.

ТОКІО (Японія), 20. грудня. — Найбільший в історії Японії буджет буде предложений для затвердження парляментом, що збирається на засідання 24 грудня. Порівнюючи з минулим роком, буджет значно збільшено. Особливо велике збільшення витрат призначено на воєнну фльоту й армію.

На фльоту збільшення виносить 5,600,000 єн, а на армію 7,700,000. Загальна сума витрат на фльоту й армію тепер виноситиме 500 міліонів єн, що складає майже одну третину всіх державних витрат.

ЖЕРТВА КВОТИ.

УТОПИЛАСЯ В ОКЕАНІ, КОЛИ ПОВЕРТАЛАСЯ ДО ЕВРОПИ, БО НЕ МОГЛА ЛИШИТИСЯ ІЗЗА КВОТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

ШЕРБУРҐ (Франція), 20. грудня. — Молода Мадяркапяністка Керетесі скочила з німецького пароплава „Дайтшлянд" в океан і загинула в филях. Вона була допущена до Америки на шість місяців. По закінченю цього часу Керетесі змушена була повертатися до свого краю.

З розпуки, що вона не могла лишитися в Злучених Державах, та що стратила через те свого жениха, Керетесі поповнила самогубство.

ДОГОВІР ПАПИ З МУСОЛІНІЄМ.

ЗДАЄТЬСЯ ПОЛАГОДЖЕНО 58-РІЧНИЙ КОНФЛІКТ МІЖ ВАТИКАНОМ ТА ІТАЛІЄЮ.

РИМ (Італія), 20. грудня. — Ватикан буде мати право правити своєю територією як власною державою. Італійський уряд призначить до Ватикану свого посла. Представник папської держави буде брати участь у міжнародних конференціях. Італія заплатить Ватиканови відшкодовання за територію, сконфіскований нею в 1870 році. Принявши відшкодовання, папа вперше визнає страту тієї території. Папа буде отримувати річне відшкодовання по 7 міліонів лір. Такий договір виробляється тепер між Ватиканом та Італією.

АРЕШТОВАНО БРАТА ЛІТВІНОВА.

РОЗПОВСЮДНЮВАВ ФАЛЬШИВІ РАДЯНСЬКІ БОНДИ, КОЛИ БУВ ГОЛОВОЮ СОВІТСЬКОЇ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ДЕЛЕГАЦІЇ В БЕРЛІНІ.

ПАРИЖ (Франція), 20. грудня. — Поліція майже всіх европейських держав шукала через 8 місяців Літвінова, брата заступника радянського комісаря справ закордонних, поки нарешті заарештувала його в Парижі. Разом з ним арештовано Марка Йофе та Віляма Ліванiуса, німецького ґенерала-банкира.

Літвінова обвинувачують у розповсюднюванню фальшивих бондів Радянської Росії на суму майже одного міліона долярів. Скоро ці фальшиві бонди були Літвіновим видані, совітська влада його звільнила з головства торговельної делеґації в Берліні й заявила, що нічого спільного з ним не має.

ЗАВОРУШЕННЯ В ЛОДЗІ.

ВАРШАВА (Польща), 20. грудня. — В Лодзі ще й досі частково страйкують ткачі. Коли розповсюднилася чутка, що з Москви одержано 20,000 долярів на допомогу страйкуючим, біля будинку робітничого синдикату зібрався натовп робітників, який вимагав негайної допомоги.

Почувши відмову, яких 500 страйкарів почали громити дім синдикату. Громили поницили меблі та набили кількох урядників. Поліція з трудом розігнала погромників.

АРЕШТИ В ТУРЕЧЧИНІ.

АРЕШТОВАНО 150 ЗАГОВІРНИКІВ ПРОТИ УРЯДУ. МІЖ НИМИ БАГАТО ВИСОКИХ ДОСТОЙНИКІВ.

ЦАРГОРОД (Туреччина), 20. грудня. — Викрито змову проти турецького уряду. По останнім інформаціям в місті Брусі арештовано заговірників. Між ними знаходяться: ґенерал Рофел Баша, Кізім Карабекір Баша та инші.

Ще не оголошено, які пляни мали заговірники, але відомо, що влада попала на слід широкого протиурядового руху.

ТУНЕЛЬ З ЕВРОПИ В АФРИКУ.

МАДРИД (Еспанія), 20. грудня.—До Альжиру, в Африці, приїхала еспанська технічна комісія, що виробляє проект тунелю, який піде попід пролив Ґібральтару. Опрацьований докладно проект будови комісія подасть на розгляд і затвердження свого уряду.

Надзвичайно велика вартість будовання цього тунелю цілком виправдується його значінням для Еспанії, що має свої кольонії в Африці.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 6, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES. Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіти і Загранице:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

РЕФОРМА КАЛЕНДАРА

Оногді почалися перед комітетом для заграничних справ палати послів американського конгресу переслухання в справі зміни календаря. Переслухання відбуваються на основі внеску конгресмена Портера, на основі котрого конгрес мабуть просить президента скликати межинародну конференцію або приняти запрошення на таку конференцію для зміни календаря. Під запрошенням, очевидно, розуміється запрошення Ліги Народів, котра вже від довшого часу займався сею справою, ба навіть просила конгрес не заводити ніякої новини без порозуміння з другими краями, хіба що народ домагається рішучо й сейчас реформи.

Зі сього видно, що рух за реформою календаря існує, і то рух досить широкий, коли й Ліга Народів і конгрес займаються сею справою.

З виступу американського конгресу й Ліги Народів виходить, що новий світ не признає нині ні одної давньої поваги для встановлення календаря. Не признається ні авторитету жидівського пророка Мойсея, ні авторитету римського адміністратора Юлія Цезаря, котрий завів сей календар, що нині називається юліянським або старим календарем. Не признається теж поваги римського папи Григорія Тринайцятого, що зреформував юліянський календар та завів сей календар, що нині відомий як новий або григоріянський. Се відкинення авторитету римського папи Григорія важне передовсім для нас, бо в нас тепер збираються заводити сей календар, коли другі народи хочуть його скасувати.

З виступу американського конгресу й Ліги Народів замітно ще одно. Ліга Народів просить конгрес, щоби він не заряджував зміни календаря без порозуміння з другими державами, хіба що народ якоїсь реформи домагається. Конгресовий знова комітет для заграничних справ, що сею справою занявся, віднісся до ріжних установ у Злучених Державах з просьбою о опінію. Значить, конгрес теж звертається в сій справі до народа. В своїй заяві конгресмен Портер, голова сього комітету, виразно заявляє, що „календар належить до народа й він може його змінити, коли вважає за відповідне". Якже тепер у світлі сих світових подій виглядають ріжні наші недоспілі папи й диктатори, які, не питаючи народа, хотіли накинути народови свою волю. Що сказати про наших диктаторів, котрих бажанне реформи не опирається навіть на доброму простудіюванню справи, а тільки на рабському бажанню підхлібитися „власть імущим"? Не поминути нам і того, що світ береться до розбирання справи не зі становища сердечних почувань, але після розумових аргументів, у яких першу ролю грає питанне: на скільки реформа календаря пособить для кращого життя людий?

Василь Бобрів.

„КОЗАЧЕСТВО" Й УКРАЇНА*)

(Далі).

III.

Щодо самої анкети то треба зазначити, що вона не задовольнити Москалів не може, бо більшість відповідей висловилася за цілковите невідірвання від Москви. Анкета однак не відбиває опінії всіх козаків, бо козачий Союз не вважав за потрібне питати „дрібну" старшину й тому говорити за все козацтво „Союз козаків" не може, хоча провідники козаків думають, що мають на те право.

Перейду до відповідей.

Усі Москалі, як один, ніби змовившись висловилися за невідділення козацтва від „Матері Россії" й тому спинятися на цьому нема що. Власне „Союз" міг і не звертатися до них, бо знав відповідь наперед. Коли він звернувся, то це виглядає просто на комедію.

Але на відповідях козаків-генералів та діячів варто спинитися, щоб зайвий раз переконатися, що козаки вже не такі „вільні", як про себе говорять.

Ось теперішній отаман донського війська, генерал Богаєвський, у передмові виразно зазначує: „Значна скількість борців пішла на вигнання. Ті, що лишилися, мусіли покоритися комуністам. Тим і другим тяжко живеться, але вони глибоко вірять, що большевики не вічні — відродиться Росія, а з нею й козацтво".

Так говорить отаман, умисне ні словечком не згадуючи про життя козаків під Москвою.

За ним і наш малорос, отаман кубанського війська, Науменко, говорить те саме, лише в іншій редакції.

„Будуччина козацтва невідома, але треба думати, що воно, яке доказало своєю історією і доказує тепер „вєрность" і любов до своєї батьківщини (треба розуміти Росії. — В. Б.) займе відповідне місце в новій Росії".

А ось і третій отаман, терського війська, Вдовенко (також з наших земляків. — В. Б.), перечислюючи вірну службу Московщині, закінчує ось як:

„Всі ми любимо „Мать-Росію", хочемо її бачити в майбутньому сильною, „великою і мощною".

Ось ці отамани, вибрані козаками берегти права козацтва, які повинні би бути найбільше „вільними", показалися найбільшими рабами Москви. Але на цих трох і кінчаються „вірнопідданчі" декларації. Другі, менчі, хоч і не думають відділятися від Москви, голосно заявляють, що хочуть автономії.

В той час, коли отамани навіть не загикуються про права козачі, а тим більше не згадують кривд, що йшли з Москви, молодше козацтво не боїться кидати цими кривдами в „лице Москалів і своїх запроданців.

„Козацтво буде домагатися широкої автономії без натяку на розвал держави" — говорить член військового Круга (Ради), адвокат Буданов.

Або: „Але в тактичному розумінню питання самостійности моглоб мати своє значіння: в тій політичній грі-боротьбі, котра повстане негайно після упадку радянської влади, дійсно може бути корисним подати „рахунки" з запитами, щоби було що скинути в процесі торговлі з майбутньою московською владою: бо невідомо, яка вона буде, а з історичного досвіду відомо, що від Москви дійсної справедливости та обективности до козацтва чекати годі. Цього дійсно не можна не завважати, бо історична традиція московської влади полягає в тому, щоби вимагати одного: „прилежанія і усєдного служенія". Цього вимагав шеф жандармів Банкендорф (при Миколі І.), цього вимагають і большевики. Цього вимагатиме і „общеросійская власть".

Як видно, ми, Українці, не одні, які вважають царську владу й комуністичну за одне, ні трошечки невідмінне.

Як видно, автор, директор гімназії, приготований до майбутнього торгу. Але може Дон і не сторгується з Москалями? Щож тоді буде? На жаль, автор не відповідає.

Та попри такі „задиркуваті" відповіди находимо цілком ясну, поставлену на твердий грунт. Автором її являється генерал Фетисов, який командував загоном і звільнив столицю Дону Новочеркаськ від большевиків. Ця відповідь дуже яскраво характеризує почуття дійсного козака і рівночасно малює поведення Москалів супроти козацтва.

„Козацтво завжди гордилося своїми „вольностями". Воно згадує свої вольности в своїх дійсно козачих піснях та переказах. Особливо в дитинстві я любив слухати від своєї баби про козачі вольности. Вона все їх згадувала з надзвичайним захопленням і плакала за ними. Теж саме доводилося чути й від старих козаків своєї станиці.

„Я родом з Баклановської (станиці). Правда, станиця невелична, але мала багато славних героїв: генералів Єфремова, Бакланова й других.

„Я не буду про них розписуватися, бо про них багато говорить навіть історія московська, якої автори змагалися промовчувати про козаків.

„Я торкнувся своєї станиці, щоби пояснити кожному, що в станиці заховалося богато переказів від „своїх людей", які все життя прожили, не виїзджаючи. Мій прадід співслужбовець генерала Бакланова по Кавказу, його скарбник і адютант; через те й у моїй сімї переховалося богато переказів про колишнє козаче життя та вольности.

„Козацтво, як старе так і теперішнє, ясно уявляло тай уявляє, як Москва врізувала козачі вольности. Козаки старалися задержати в своїм житю широкі принципи народоправства, рівности та братства, але Москва поволі врізувала і, можна без гріха сказати, довела до нулі: лишила „вольности" козачі на папері (рескрипти, манифести), на ділі-ж було зовсім інше. Нищення зачалося царем Петром І. та Катериною ІІ.

„Остання, „Жалованной грамотою дворянству" посіяла ворожнечу між козаками, які раніше не знали між собою ніякої ріжниці, котрі жили в умовах рівности й братерства.

„З цього часу зявилися на Дону близькі слуги царського двору і зачали співати „Боже, царя храні", але богато лишилося дійсних козаків, котрі жили споминами про славу козачу та волю.

„Їх думи та бажання сповнилися в 1917 році, так вони говорили перед зібранним на Раді в лютому 1917. року.

„Вони думали, що починається нове життя, що вони жити-муть після своїх звичаїв, незалежно від Москви, без „московской указки" висловлювати свої бажання і волю. (Я, на щастя член 1-го Військового Круга й Першого Козачого Зїзду в Петербурзі).

„Я з богатьома говорив і всі раділи, що нарешті козацтво буде жити „по своєму", „по старому", „по козачому", і в цьому вони бачили єднання козаків, а всілякі кляси тільки ослаблювали козаків. Подібне розділення козаків і за кордоном сильно нас ослаблювало, а все тому, що ще є вірні слуги „Боже, царя храні".

„Нарешті, слабі сторони — це наше ділення на кляси, а сильні: це єднання і вірність козацтва. **Козацтво в майбутньому повинно існувати у всім самостійно, маючи свого представника в Москві.** Взагалі козацтво дивиться на майбутню Росію, як на федеративну. Чи буде цар, чи република, Росія „єдиная, недєлімая" в майбутньому неможлива".

Це ще раз доказує, що не всі козаки були вільними. В піснях та переказах задержалася вольність тай усе. На ділі-ж козаки були в ярмі, як і ми, Українці. І аж тепер дають чути голоси про потребу своєї держави. Але вони поки-що одинокі.

Всеж таки це небіякий поступ, що концепція „самостійної козачої держави" набирає сили. Про цей факт свідчать і инші документи.

В тій же таки книзі другий генерал-Донець ще ширше спиняється над цими двома питаннями, поставленими „Козачим Союзом".

Цей генерал просто відкидає обвинувачення, виведене на козаків, нібито вони „рускіє".

З цього приводу він підводить під одну міру Москалів, комуністів і некомуністів:

„У російської інтелігенції тут за кордоном і в совєтській владі там в СССР виробилось дивовижне спільне бажання прищепити до свідомости козацтва переконання, що козаки це московський народ. Що ніби козак і селянин (Москаль) одно і теж саме.

„Турботи радянської влади про подібне виховання козаків цілком зрозумілі; вони мають на меті практичну ціль: затемнити національну свідомість, прищепити психольогію Москаля, ослабити опір козаків напорови з півночи Москалів на козачі землі, розвалити єдиний фронт корінного населення козачого й українського (селянського в Донщині), виправдати грабунок земель, природних богатств, повернення їх в єдиний „государственний фонд, русскій катьол", знищити опір радянському будівництву — все це зрозуміле.

Брак місця не дає мені можливости подати цю відповідь у цілости. Генерал Бікадаров відкидає гіпотезу, що козаки ніби походять від Москалів і на протязі всеї відповіди дає Москалям пити богато гіркого. А закінчує він тим, що не представляє козаків у складі Росії, якої для нього нема й не буде.

Думок інших козаків, як Федорова, Щербини, я не наводжу, бо вони тільки підтверджують ідеольогію генер. Бікадорова.

* * *

До всього вище наведеного додам свої спостереження серед звичайних козаків, навіть не офіцирів. Всі вони як один говорять, що годі йти з кацапами, які взялися фізично нищити козаче населення, відбирають їх землю й садовлять на ній Москалів. Аж цього треба було, щоб козаки зрозуміли своє становище в минулому.

У всякім разі винити їх нема що, як нема що винити Українців. Доля козаків до подрібниць подібна до долі українського народу.

Як в Українців шляхта йшла до Москалів і Ляхів, так і в козаків інтелігенція втікала від маси „до двора", нехтуючи козачі традиції та нищачи разом з Москалями їх права і привілеї.

Оздоровлення козаків і стремління стати незалежними стихійно вже зачинає йти знизу. З того низу, з котрого вийшли сьогоднішні русифікатори й наймити Москови, отамани козачих військ. Шляхи України й південно-східних козаків сходяться.

Париж, 8. XII, 1928.

Сельма Лягерлеф.*)

ЯК ПРИХОДИТЬ ЗИМА.

Життя літа було таке сильне. Осінь мусіла цілими місяцями працювати, заки їй вдалося прогнати або вбити його.

Повільне завмирання почалося на полях. Жито закрасилося на жовто, овес на біло. Прийшли люди та помагали косами і машинами. Поля потонули в тихому, сумному безділлі.

Потім прийшла черга на ліси, гаї та корчі. Їх іще не ограблено з листя. Та в довгі, бурливі дощеві дні осінь прогнала їх малих літних гостей. Птахи відлетіли, мотилі стулили крильця та погинули легкою смертю, павуки перестали снувати сіти, мурашки поукладалися до глибокого сну.

Потім осінь продісталася в огороди. Пуплішки цвітів не хотіли вже розвиватися, лише звисали безсило, повялі. Тяжкі цвіти айстрів і журавців („гераніум") поломила буря, малини зробилися водністі, чорне й жовте листя лежало на стежках огорода. Все виразніще видно було, що прийшла осінь. Не оставало нічого іншого, лише сховати ще, що ще було гороху й фасолі та лишити городи їх власній долі.

До того всього осінь потребувала ледви один місяць. А-ле тепер осінь узяла собі до помочи нічний приморозок; тоді, здавалося, вже скорше. Підганяла людей, чимскорше копати бараболі й буряки, зривати овочі, куці рожі обвивати соломою, а грядки накривати чатиним. Мороз позжовтив і пообривав листя з дерев, а хуртовина розвівала їх на землі. Звідусіль визирала смерть і осінь.

Та всетаки ще не все життя вигасло. Та осінь узяла собі до помочі дощ, бурю та мороз, а потім іще темряву. Тоді опустіли останні літні домики, їх позамикали, на вулицях не видати вже було туристів, навіть великі осінні бурчимухи позасипляли. Вкінці відлетіли ворони та галки тай не кружляли вже довкола церковної вежі.

Так доконано найважнішого, але всетаки було ще богато роботи. Самолюбні будяки випускали нові пучки, бурян розріся на пустих грядках, але мурава, як на злість, зеленіла. Ба, ще зовсім не виглядало так, начеб природа вмерла. Земля була ще мягка, озера ще не позамерзали. Коли би ще показалося сонце, могли би ще вибафити із землі зелені стебелинки та сумні осінні цвіточки.

Приходить перший сніг і хвилину осінь думає, що доконала свого діла. Одначе сніг паде на незамерзлу землю та на невкриті ледом озера. До кількох годин сніг геть зник.

Вкінці під Різдво приходить гострий мороз. Тоді вже осінь розуміє, що її праця покінчилася. Вода перемінюється в лід, земля в камінь. Гасне кожда життєва іскра, яку запалило було літо.

І осінь передає свій скиптр зимі: „Тепер усе в найкращому порядку", каже вона. „Ведмідь спить у своїй гаврі, люди тримаються своїх хат, небо поблідло, сонце безсиле. Всюди тишина. Вважай, не збуди нікого й нічого".

І зима бере скиптр. Кілька днів царить вона із залізним морозом. Всюди така тишина й мертвеччина, якої зима лише може бажати собі. Та виглядає якось так, начеб зима почувалася не зовсім певною. І вона не хоче бачити навіть найменшого сліду по літі.

Тому сипле й сипле снігом. Небо повисло тяжко й сіро до самої землі, не чути ніякого звука, на вулицях і дорогах мертва тишина. Лише сніг сипле й сипле. Здається, хоче засипати всю землю. Вона вже передтим була мертва, а тепер наче хоче похоронити її, засипати снігом. Її жде вже лише сон і спокій.

Аж нараз одної ночі сніг перестає падати. Всюди лежить глибокий сніг. Тепер нарешті мусить загинути всяке життя, тепер ніщо не може пробудити його.

Та ледви сніг перестав падати, а вже на дорозі чути дзвіночки: це раннім ранком їдуть вози з дровами, а годину пізніше надїздить із великою падою широкий плуг, запряжений трьома кіньми, та згортає сніг. Потім виходять цілі ряди робітників із лопатами, наче в поле на роботу.

Виглядає так, начеб зима помилилася. Наче життя наново витрисне зі снігу, з глибокого, холодного снігу, який мав похоронити те життя.

Молодь, весело вигукуючи, вибігає на двір з румяними личками, наче пробуджена до нового життя. Життя бє від них. Не можуть дати собі ради з лещетами, санками та ліжвами.

Що це за життя на білому покривалі, яке вкрило землю! Вже й годі сказати, що це зима. Це наче літо, небо знову голубе. Дерева пишаються в одягах із снігу й інею та знову мають свою красу. Сніг іскриться як день так ніч, відганяє темряву.

Це справді свого роду літо. Земля не має цвітів, але тисячі іскорок скаче та вискакується на снігу. По хуторах будують хати із снігу, так як літом будували альтани та намети. Селянин іде в ліс рубати дрова; замісць коси тепер працює сокира. Топливо й матеріял складають на подвірю. На озерах замітають лід для совганки, вечерами музика скликає людей на двір. Ідуть танці на леді в глибоке літо.

Знову сходяться з міст туристи дорогами й стежками, зачинаються забави й ігри. На білому снігу кипить життя таке веселе, наче літом на зелених левадах. Усюди радість і веселощі, доки є сніг, аж прийде весна та забере його.

(Переклав М. Середа).

*) Сельма Лагерлеф, славна шведська письменниця, скінчила 20. листопада 1928. р. 70-тий рік життя. Перша її повість „Ґеста Берлінг" (написана 1891. р.), нагороджена одним шведським часописом, звернула відразу увагу на авторку. На українську мову перекладено богато її дрібних оповідань і леґенд. Для дітей написала Лягерлеф гарні казки „Чудодійна подорож" — в якій веде дітей у зачаровану країну, піднебесні пригоди.

ГРІЗНА СИТУАЦІЯ.

Тішітеся й ликуйте всі дівчата, всі вдовиці й прочі всі молодиці, що маєте намір колинебудь вступити в супружеський стан, або поновити його, бо наближається для вас царство на землі.

А ви, всі кандидати на мужів, посипте попелом голови, роздріть камізельки свої на знак жалоби і заведіть плач голосніший, як колись Жиди на берегах Евфрату в асирійській неволі.

Бо вже навіть під Нової Зорі дістанеся страшна вістка, що з Новим Роком зайде в римо-католицькій церкві і в її обряді велика зміна. Зміна ця перемінить між иншим також шлюбну присягу.

Як давно присягали?

Присяга молодого:

Священик (проводить): — Я

Молодий (повтояре): — Ну, а хто ж!

Св: — Беру собі —

М: Ну, а комуж?

Св: — Тебе, Олено —

М: — Ну, а когож?

Св: — За супругу —

М: — За подругу.

Св: — І шлюбую, що не опущу тя —

М: — **Ой, бігме, що не попущу.**

Ясно й недвозначно. До смерти він має бути її газдою, паном і головою дому.

А Олена присягала на „вірність і **послушенство**" аж до смерти.

Позиція обидвох була докладно визначена. Нераз проговорювали лихі язики про мужів, що сидять у жінки під пантофлем. Але ніхто розумний не міг хіба повірити в таку єресь, бож ясно, що найбільший бабський пантофель все таки менший від найменшого мужчини. Лучалося часом, що жінка пересолила борщ, або кинула горшком у голову тому, кому присягала на „послушенство". На це не було параграфу в суді, але за те була сповідь і моральні терпіння кривоприсяжниці.

Мужчина панував і розказував, жінка слухала й був лад у світі.

А тепер?

Мається викинути з присяги жінки слово „послушенство". Одно слово, а яка страшна революція грозить через його викинення!

Хто кого буде тепер слухати?

Чий авторітет удержить істнуючий суспільний лад?

А слухати когось таки треба, бо така вже вдача людська.

Прийде домашня війна, страшніша від світової, бо й жінки візьмуть у ній загальну участь.

Хіба один вихід:

Враз зі зміною присяги змінити й подружжя в тім дусі, щоби до нього входив офіціяльно хтось третій, якого обидвоє мусіли би слухати.

В імени всіх мужчин звертаємо до наших послів мужеского пола, щоби застановилися над цим, заки ще в сеймі більше послів ніж послиць, бо незадовго буде за пізно.

Правда й це, що в нашім грекокат. обряді не чути ще про зміну, але хіба наші послиці, сенаторки й союзи жінок ріжного рода освітами не схочуть скинути з себе „ярма послушенства"?

Боронімся, поки пора!

Шило.

ГРОМАДЯНЕ! ЧОМУ НЕ СТАВ ТИ ДОТЕПЕР ЧЛЕНОМ Т-ВА „ПРОСВІТА"?

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

СКРЕНТОН, ПА. Бр. св. Володимира, від. 162, повідомляє своїх членів, що річний мітінг відбудеться в неділю, 23. грудня, в гали церковній, в 1-ій годині пополудни. На мітінгу буде здане справоздання уряду і вибір уряду на 1929 рік. Проситься всіх членів прийти і взяти участь у виборах. — Е. Марченко, предс.; М. Гнатів, секретар.

ФОРД СИТІ, ПА. Тов. Січ, від. 63, повідомляє своїх місцевих членів, що річний мітінг зістав відложений з дня 16. грудня на вівторок, дня 25-го грудня, з причини, що мало було часу для членів, бо більшість ішла до роботи нáніч. Початок мітінгу в год. 1.30 пополудни. Є важні справи до полагодження. Уряд і контр. комісія здадуть справоздання, а потім буде вибір уряду на 1929 рік. Не явившийся член на сей мітінг підлягає карі 50 ц., а урядник 2 дол. — Ф. Джуґан, предс.; І. Завефталюк, кас.; О. Зубик, секр.

ЕТНА, ПА. Бр. св. Михаїла, від. 89, відбуло свій річний мітінг в неділю, 9. грудня, на котрім вибрано слідуючий уряд на 1929 рік: Василь Павлюк, пр.; Григорій Тимусь, секр.; Стефан Ванат, кас. Мітінґи будуть відбуватися в кожду другу неділю по першім, в годині 3-ій пополудни під ч. 41 Vine St., Etna, Pa. — Григорій Тимусь, секр.

ПОШУКУЄМО 70 УКРАЇНЦІВ З $100.

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА В БОСТОН, МЕСЕЧУЗЕТС, ХОЧЕ РІВНОЖ ПРИЧИНИТИСЯ ДО ТОЇ ВЕЛИЧАВОЇ БУДІВЛІ, ЩО БУДЕ СТОЯТИ У СЛАВНІМ ГОРОДІ ЛЬВОВІ ЯК ВІЧНА ПАМЯТКА ПАТРІОТИЧНИХ ПОЧУВАНЬ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ. ДІМ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ У ЛЬВОВІ, ПОБУДОВАНИЙ КОШТОМ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ — ЦЕ БУДЕ ВЕЛИКЕ І БЛАГОРОДНЕ ДІЛО, ЯКЕ БУДЕ МАТИ ВЕЛИКИЙ ВПЛИВ І НА НАШЕ МОЛОДЕ, ТУТ РОДЖЕНЕ УКРАЇНСЬКЕ ПОКОЛІННЯ.

ТОМУ МИ Й НЕ СУМНІВАЄМОСЯ, ЩО ЗНАЙДЕМО В АМЕРИЦІ ЩЕ 70 ДОБРОДІЇВ, ПООДИНОКИХ ЖЕРТВОДАВЦІВ, ЧИ ГРОМАД, ЧИ ТОВАРИСТВ, ЩО ПОСПІШАТЬ З ЖЕРТВАМИ І ДОПОМОЖУТЬ ДОКІНЧИТИ ВЕЛИКОГО ДІЛА.

НАШУ ЖЕРТВУ ($156) ШЛЕМО ДО КРАЮ ЧЕРЕЗ:

OBYEDNANYE
P. O. BOX 411,
PHILADELPHIA, PA.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЕПИСКОП ПІД ЛИСТОПАДОВІ ДНІ.

З приводу десятої річниці відродження нашої державности не мали ми щастя читати того рода посланий як їх видали польські епископи до польського народа з приводу десятиліття польської держави. Наше десятиліття привитав еп. Хомишин відозвою, зверненою проти української світської інтелігенції, напавши на ревного католика, а поприте і великого нашого письменника та громадянина д-ра Андрія Чайковського.

Я хочу коротко звернути увагу нашого українського загалу на саму форму сеї епископської відозви і відповісти на деякі точки в тій відозві, котрі є актуальними й інтересують також американських Українців. Бо і тут в Америці як і в старім краю ведеться така сама церковна боротьба. Як там так і тут вороги українського народа хотіли би зробити з української католицької церкви орудде до повного політичного поневолення українського народу. Владики не боронять свого народа і прав своєї гр.-кат. церкви, не протестують проти кривд, заподіяних нашому народови польським урядом і польською церковною єрархією, але самі свою церкву латинщать, а тимсамим і нищать. Своєю релігійною нетерпимістю, нереагованнєм на кривди, які діються нашому народови навіть в самій церкві зі сторони Польщі, впроваджуванням до української церкви примусового целібату, латинського календаря і богослужень, своїм беззглядним деспотизмом, не числячися з духом часу і справедливими домаганнями народу і священства і своєю заскорузлістю, що ворожа всякій свобіднішій думці, укр. кат. Владики і в старім краю і тут в Америці довели церкву до оплаканого стану. Головною думкою в цілій відозві еп. Хомишина є, розуміється, се, щоби всьо, що жиє, повинувалося авторитетови церкви, себто епископам. Кождий, хто осмілиться подати свою думку, або критикувати епископські розпорядки, є шизматиком (або незадовго ним буде), єретиком, що детронізує Бога, одним словом: пропащий. Відозва робить вражінне, що епископ старається розбудити упередження і пристрасти релігійні в народі, щоби їх звернути проти зненавидженого інтелігента і в той спосіб морально його знищити. Взагалі ціла ся відозва робить то прикре вражінне, що її писав чоловік в великім подразненню і не старався дібрати до подання своїх думок культурних виразів, але писав такими словами, які подавала йому його уражена амбіція і злість до свого мнимого противника. Ось кілька таких висловів: „статю ложних софізматів, безкритичність, безпринципіяльність, незрячий, сектарська агітація, ігнорант, отуманювати, одчайдух, банкрот, гнилий боляк, недоук, духова гниль, недорічний, нерозумний, плюгавий, брехливий, хамство, хамський спосіб, расовий стан (о жонатім священстві), еще раз хамство". — Дано в Станиславові, Григорій, Епископ. В жаднім иншім народі се немислиме, щоби епископ в той спосіб укладав своє посланіє до свого священства і народу. І чи маємо дивуватися, що нарід покидає церкву, де такі владики таким духовим кормом годують душі своїх вірних?

Еп. Хомишин в своїй відозві виступає проти ставлення націоналізму на першім місци, а віроісповідання на другім і каже: „для него (себто укр. інтелігента) церква повинна бути служкою, готовою на всякі забагливі домагання людські, а не авторитетом, якому мають всі підчинятися". Еп. Хомишин свідомо чи несвідомо ідентифікує Бога, віру, правди вічні не лише з церквою католицькою, але всю політику церковну, свою і других собі подібних Епископів, ставить на рівні з Богом, вірою і правдами вічними і кождого, котрий поважиться скритикувати шкідливу для народа і церкви політику епископа, уважає ворогом Бога і церкви. Сего способу боротьби не можна похвалити у нікого а тимбільше у епископа. Часи, де з Божої ласки царі, королі і епископи стоять поза границями людської критики, вже безповоротно минули. Нарід знає добре, що і епископ може помилитися і що його діяльність підлягає критиці загалу так, як і діяльність кождого „інтелігента світського". Пропали також ті часи темного середновіча, де епископи уряджували полювання на всяких правдивих і мнимих єретиків і досить їм було вказати пальцем на того єретика, щоби зфанатизована ним товпа кидалася на такого єретика і його лінчувала. Впрочім сам Ісус Христос сказав, що він прийшов тільки до погибших овець дому Ізраілевого, а тим вказав, що служенне свому народови є річчю в вірі Христовій першорядної ваги. Навіть в католицькій церкві не все і всюди тримаються засади, що церква і віра мають занимати перше місце а національність друге, бо як нас недавна минувшина вчить, Рим, заключаючи конкордат з Польщею, пішов зовсім на вислуги польській націоналістичній політиці і приніс їй в жертву інтереси віри і церкви греко-католицької. Еп. Хомишин в своїй відозві стає в обороні того Василіянина, котрий на відпусті в Лежайську сказав, що якби його отець або мати були православними, то він би їх не хотів знати. Епископ робить двояку дистинкцію в обговорюванню релігійної толеранції, а іменно: ділить толеранцію на горожанську або суспільну і в справах віри і моралі на толеранцію зглядом особи і блудних засад віри і моралі тої особи. Се все дуже гарно після католицької догматики, однак життя таких поділів не знає. Ми мусимо числитися з тим, що разом з нами жиють люди инших вір і ми, хотячи чи не хотячи, мусимо їх релігійні переконання шанувати так, як свої власні. Нетерпимість наша до віри ближнього сейчас переноситься на взаїмні відносини суспільного життя, а навіть дається відчувати в політичнім життю народу. Ся нетерпимість була причиною безнастанних воєн релігійних в минувшині і в теперішних часах витрачується много енергії на ріжні спори між віроісповіданнями, котру то енергію можнаби було ужити на красші цілі. Таке говоренне, що навіть з отцем, матерю треба зірвати, коли вони другої віри, є зовсім безпідставне і свідчить лише о збоченню в вірі того, котрий так говорить. Вправді Ісус Христос сказав слова наведені епископом Хомишином, що Він, себто Спаситель, прийшов розлучити сина на вітця, доньку на матір, брата на брата, але не можна ніяк подумати, щоби Христос, та любов предвічна, тими словами жадав від нас, щоби ми з якихнебудь причин один одного вірікалися. Той сам Христос преціньзакон любови положив в основу своєї церкви і віра, яка не признає тої любови у відношенню до ближних, не заслугує називатися вірою. Еп. Хомишин показує, що він лишився кількасот літ позаду нинішних часів, коли думає, що через віру мають люди ділитися і іти один проти другого.

При кінци своєї відозви завзиває еп. Хомишин духовенство, щоби зірвало цілком з затроєною ліберальною пресою, а створило свою католицьку та стало в однім фронті зі своїм епископом. Бажаннєм еп. Хомишина є, щоби його священство відрвало зі світською інтелігенцією, утворило свою кастову організацію з епископом на чолі і дбало лише про свої власні інтереси і про інтереси церкви (розумію чорного інтернаціоналу). Сумніваюся, чи сей поклик еп. Хомишина до його духовенства знайде прихильний відгук, коли розважимо, яке велике обуреннє між духовенством викликали його спроби латинізації і заведення насильного целібату. Українське священство повинно памятати, що воно кість з кости і кров з крови свого народа, що служба Богови і свому народови є нерозлучні в своїм поняттю, що не слід духовенству ставитися ворожо до світської інтелігенції і заводити братовбийчу боротьбу для догодження амбіціям церковних голов. Священство повинно памятати, що його доля нерозлучно звязана з долею його народа і що ворогом його є кождий, котрий його хоче розлучити з народом або світською інтелігенцією, котра є найважнішим чинником в розвою українського народа і в його боротьбі о свою власну державність.

Укр. кат. священик.

ПОДЯКА

Я, нижче підписаний, складаю сердечну подяку Українському Народному Союзови за уділення мені допомоги у висоті 50 долярів.

Десять місяців тому мені в майнах зломало ногу й ця допомога стала для мене великим порятунком в нужді.

Так само складаю щиру подяку урядникам нашого 265 відділу Союза.

Антін Маційовський.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ВУНСОКЕТ, Р. АЙ.

Величаве свято української державности.

Майже кождого року відбувається в нашій громаді Листопадове Свято дуже гарно. Але цього року було це свято надзвичайно гарно уряджене. Можна сміло порівнати його до величавої української святочної манифестації. Сьогорічний день 11 листопада довго позістане в памяті Українців так місцевих, як і позамісцевих. Це було народне торжество торжеств. Український Великдень.

Свято почалося рано в українській православній церкві Службою Божою і великою Панахидою за спокій душ УС-Стрільців. По середині церкви була построєна артистично могила з березовим хрестом, на котрім пишався прегарний вінок, а на могилі лежала козацька зброя. Вже пів до десятої величава церква була переповнена віруючим громадянством. Кругом могили товариські прапори і старшина товариств „Запорожської Січи" і ім. Івана Франка, від. У. Н. С., та шкільна дітвора. Члени товариств в лентах стояли довгими рядами від могили аж до притвору церковного. Гарно співав місцевий хор „Український Боян". В часі Служби Божої була прочитана молитва за Батьківщину і відспівано молитву „Боже Великий, єдиний, нам Україну храни". Святочних проповідей було дві, перша після Євангелії, а друга на великій Панахиді, котрі виголосив місцевий парох прот. В. А. Каськів. Проповідь над могилою борців-героїв була зворушаюча і привела зібраних до сердечного плачу. Ціла церква з слезами на очах тужливо проспівала „Вічная память" і понеслись горячі молитви за спокій душ УСС, полягших на полях слави. А дзвони гомоніли боеві мельодії Січових Стрільців: „Вперед! Здобудьмо, або не будьмо!"

Пополудні відбувся святочний концерт у концертовій галі, котра була також гарно удекорована. Вже пів до четвертої години кругом церкви і по обох боках дороги стояли авта довжезними рядами. Концертова саля вже заповнена, комітет свята на борзі випозичає ще 50 крісел, а за хвилю і тих не стало; хто пізнійше прийшов, знаходив собі місце, де було можна вигідно хоч стояти. І хоч на попередних народних святах ця сама саля поміщувала вигідно всіх гостей, то на тому святі показалася замала, щоб усіх помістити.

Концерт почався вступною промовою, котру так гарно виголосив місцевий громадянин Михайло Скибінський. Ця промова була закінчена слідуючими словами: І ми нині, манифестуючи це свято, можемо сміло сказати нашим ворогам: Не тішся, Ляше, що по Збруч це ваше. Ще живе козацька слава. Ще вернуться тії Стрільці Січовії, тоді задрожить Варшава!

Після промови слідували точки співочі і деклямації. Дуже гарно випали хорові точки, котрі виконав хор „Український Боян". Проспівано слідуючі пісні: „В горах грім гуде"; „Стрілецька могила"; „Ой горе калині"; „За волю України"; „Чорна pіля". Святочні поеми виголошено дві. „Перегін за Збруч" виголосив з чуттям гром. Мартин Пробоpівський, і „На тих ланах" виголосив гром. Олекса Косюк з великою повагою.

Дуже гарно був виконаний корнетовий терцет: „Похоронний Марш" Бетовена, котрий відограли на корнетах громадяни Яків Процишин, Ярослав Кендиforський і Михайло Зеленецький.

Святочну промову виголосив о. Ол. Ніжанковський, парох з Менвил, Р. Ай. Бесідник в своїй промові перевів слухачів на рідну Батьківщину, між густі могили ніколи незабутних борців-героїв українського народа. Ця надзвичайно гарна промова була закінчена ось такими словами: Згинуть вороги лукаві, згине неправда і неволя, а зпід тих румовищ встане могутна, вільна Україна!

Другу часть концерту виконала наша молодіж і шкільні діти. З правдивим артизмом була відограна „Вязанка народних пісень" в терцеті: дві скрипки і пяно. Гром. І. Карась перша скрипка; гром. Степан Романович друга скрипка і супровід пяна панна Марія Самборська. Їх артистична гра вливала рідний бальзам в серця слухачів, тому й не диво, що гості своїми грімкими оплесками примусили повторити цей чарівний вистуг молодих артистів, перед котрими усміхається в майбутньому може й лавровий вінок світової слави. Тільки, щоб і надальше зуміли попрацювати так гарно над своїми талантами.

Надто вдоволяючо був виконаний і другий терцет, два корнети і скрипка, молоденькими музикантами Михайлом Процишиним, Евгеном Процишиним і Степаном Вецалом, котрих присутні щедро нагороджували своїми оплесками.

Вершком ентузіязму був виступ шкільних дітей. Вони відспівали дві пісні з руками: „Вдовині діти" і „Ой видно село". Стройні ряди, зразкова карність і шовкові голосочки молодих жайворонків були такі гарні і чаруючі, що учасники своїми гураганними оплесками примушували дітвору оставати як найдовше на сцені. Між тими піснями було дві гарні деклямації, котрі виголосили школярки: Анастазія Кінаш і Степанія Самборська. Виговір деклямацій був надзвичайно гарний.

Після цієї точки промовляв місцевий священик о. В. А. Каськів, на тему „Аби не забулося". Промова була жива й зворушаюча, котра тронула всіх учасників до глибини душі. В кінці промови був відчитаний протест проти ляцьких звірств, яких допустились Ляхи-кровопийці в день 1. листопада с. р. у Львові своїми дикунськими нападами на просвітні і кооперативні українські інституції. Цей протест приняли і ухвалили учасники однодушно через повстання з місць, а вслід за тим, мов на розказ, загреміла могутня пісня: „Не пора Москалеви й Ляхови служить!"

Святочний концерт закінчено живим образом: „На стрілецькій могилі", зладжений місцевим священиком. В живому образі виступали слідуючі особи: Тома Лаба як стрілецький батько; Марія Кінаш як стара матц; Василь Козак як УССтрілець; Катерина Козак як дівчина-козачка; школяр Осип Чубай як молодий стрільчик; Школярка Марія Сирота як дівчина-сирітка; Евген Процишин як стрілець-трубач і Володимир Гайковий як стрілець з прапором. Чарівно-чудовий цей образ був освітлений коліровими світлами. Вкінці для завершення тої чудової картини виступає хор з піснею „Слава Орлам України"! Всі учасники повставали з місць і проспівали могутно „Ще не вмерла Україна".

Оттак то наша громада свято десятьлітної річниці Української Державности. Велика подяка належиться святочному комітетови, що так гарно випало це національне свято.

Присутний гість.

Є КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

— Бачите, я перед хвилиною заложився з отсим паном, що викупаюся в тім ставі, хоч тут на таблиці написано, що купатися заборонено. Тепер виграю три долярі!

— З яким паном?

— Та з тим, що там сидить під деревом біля мого байсикля.

— Там під деревом не бачу ніякого пана ані байсикля. Але то певно буде той пан, що поїхав на байсиклі, он ще гень далеко, видно його на овиді!

—o—

Підчас великого вітру злодій рвав ріпу на полі і господар його зловив.

— Що ти тут робиш? — кричить господар.

— Тримаюся ріпи, щоби мене вітер не пірвав, — відповів злодій.

—o—

Скоро порахував.

Стара панна: Батько що року на мої імянини дарує мені якусь книжку.

Парубок: О, коли так, то ви вже мусите мати гарну бібліотеку!

—o—

Договорився.

— Де живете?
— З братом.
— А де брат живе?
— Зі мною.
— А де ви оба живете?
— Разом.

Щойно появилися з друти собі почесне місце в християнської родини, котрій Ці пісні це „ОТЧЕ НАШ" їнським, староцерковним і „ВІРУЮ" CREDO, Символ Візі староцерковним текстом і тих, котрі церковного пись-

Обі пісні скомпоновані на „Отче наш" має ще окремо перший раз в історії церковдві пісні на сольовий голос струментів.

Все (титулярні сторони, карських орнаментів на повидавцем власноручно; ці дві також компоновані й відспіфонової Компанії COLUMBIA

Рисунок обгортки скомських народних взірців, які турне багатство українськоми умiркована (примірникнак замовлення, без огляду треба долучити 10 ц. на по-

ку дві пісні, які повинні наймузичній літературі кождої музична культура не є чужа. (THE LORD'S PRAYER) з украанґлійським текстом, тари, або THE APOSTLES' CREED) анґлійським виговором для ма не знають.

оден голос і пяно, а пісня акомпаніямент скрипки. Ценої музики скомпоновано ці з супроводом музичних ін-

текст і ноти) крім двох другслідних сторонах, виконано пісні (Отче наш і Вірую) ним вані свого часу для Грамо- (№ 7003)

поновано на підставі українй виявляють наглядно культого народу. Ціна пісень велькопія 65 ц., до кождого одна скількість примірників, криттє коштів пересилки).

Належитість за одну копію-пісню можна пересилати почтовими дво-центовими марками (2 c. STAMPS), а більшу суму почтовим переказом (MONEY ORDER).

У нинішні часи жахливого морального занепаду ціль виданих пісень є ясна й всім зрозуміла. Коли тютюн, алькоголь-горівка й карти впливають на людський орґанізм і характер руйнуючо, то вплив згаданих тут пісень на людську душу є благородний а в найгіршім разі не буде відємний. „Отче наш" і „Вірую" скомпоновані так, що до виучуванняся цих пісень треба

музичного таланту, а переих знаків нот, тощо). Для викликати у співаків наших більше заінтересованняся нато можна співати не тільки підале й на концертах.

Наших Всч. Духовних Отспіваків головно церковних телів української пісні прону увагу згаданим тут пісми щиро, щоби так зовнішсень відповідав їх змістови зложено богато трудів і конашим співакам і любителям гивно оцінити цю працю, а видавець, межи иншими цісвоє сумне, невеселе життя наклад.

Ці пісні можна набути у музич. підприємствах (MUSIC ги у видавця на адресу: Mr. NGTON AVENUE, BRONX, NEW

Частинку чистого доходу українським Інвалідам у ста-

довсім хотяй знання музичцеї причини ці пісні повинні церковних, головно хорів, укою нотного співу. Ці пісні час Богослуження в церкві,

ців, П.П. Дяко-учителів та хорів, як також і всіх любиситься присвятити прихильням. Видавець старався вельний як і внутрішний вид піта цілі; у виданне цих пісень штів та тепер полишається української музики лише аквзявши під увагу істину, що лями бажав піддержати й розкуплять скоро перший

всіх українських головних STORE), або прямо замовля- MICHAEL ZAZULAK, 951 WASH- YORK CITY.

призначено на допомогу Урій Батьківщині.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ІСТОН, ПА.

Жертва на дім інвалідів.

На святі проголошення незалежности української Галицької Держави зібрано на українських інвалідів 24 дол. 50 цнт. Гроші вислані до Обеднання з призначенням на дім інвалідів у Львові.

Жертви зложили слідуючі особи: По $2: Підгайний М., Кульчицький Т., Сеґатий Ф.; по $1: Загоруйко М., Василик А., Боднарський В., Колодруб М., Харко Т., Вольний Ст., Милимук І., Карп Ст., Горон М., Дишевський І., Терлецький І., Кручовий Д., Литвин В., Вересюк І., Терлецький С., Остюк І., Савчук В.; по 50 цнт.: Терлецький В., Терлецький Т., Карп Катерина.

Всього зібрано $24.50. До Обеднання вислано (по відтрученню 17 цнт. за пересилку) $24.33.

Микола Підгайний.

—o—

АМСТЕРДАМ, Н. Й.

Збірка на сиріт.

В День Поминок 29-го листопада відбувся у нас спільний парохіяльний обід. о. Шуховський в палкій промові пригадав польські варварства в листопадові дні й закликав присутних скласти жертви на сиріт в рідному краю, що пухнуть з голоду.

Присутні зложили 22 дол. і 40 центів, які вислані до рідного краю через „Обеднання".

Ю. Грицай.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ЮТИКА, Н. Й. Бр. св. Петра і Павла, від. 58, повідомляє, що річний мітінг відбувся дня 9. грудня на котрім потверджено той самий уряд, що був в 1928 році на рік 1929: Дамян Матвіїв, предс.; Іван Сороковський, заст.; Лука Гарматюк, кас.; Петро Антонюк, заст.; Яким Клачко, секр.; Петро Ликтей, заст.; Михаїл Кіман і Михаїл Дановяк, контрольори; дозорці хорих: Олекса Онищак на Іст, Олекса Кузьо на Вест; хоружі: Йосиф Карпищин і Сергій Круковський; дверник Володимир Книгницький. — Яким Клачко, секр.

ГЕРКІМЕР, Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 192, дає до відома своїм місцевим і позамісцевим членам, що на річнім мітінгу вибрано слідуючий уряд: М. Сторожинський, предс.; А. Чорнобай, кас.; Н. Німий, секр.; М. Політило, заст. предс.; О. Ангел, заст. кас.; М. Гось, заст. секр.; Я. Політило і І. Німий, контрольори. Мітінги будуть відбуватись в другу неділю по першім, точно в 2-ій год. пополудни, в Сітізенськім Клюбі, 222 King St.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

